

ביאור נוסף ב'היזק ראייה'

האבן האזל, הביא צד נוסף בביאור גדר 'היזק ראייה', שההיזק הוא אינו מה שהאדם מסתכל לתוך בית חבירו נכי בשביל כך לא היו מחייבים אותו לעשות מחיצה, שהרי יכול הוא לשמור עצמו שלא יזיק⁽¹²⁾, אלא עיקר ההיזק הוא בכך שהוא מונע מחבירו להשתמש בחצר בדברים של צנעה מחשש שהלה יראהו. ומניעת ההשתמשות הזו, היא עצמה ההיזק.

ואף על פי שמניעת השתמשות אינה אלא היזק הנעשה בגרמא, הרי, גם גרמא בנוקין אינו אלא פטור מתשלום על ההיזק, אבל אסור לעשותו.

חיוב כותל וגדרו

שתי חצירות הסמוכות זו לזו, אם קיימת אפשרות ראייה מחצר אחת אל השנייה, חייבים בעלי החצרות לבנות מחיצה ביניהם, כמבואר במשנה. מטרת כותל זה, הוא כדי למנוע היזק ראייה.

גובה הכותל, מקומו, והחומרים שממנו בונים אותו, מבואר במשנה ובגרמא.

ונחלקו ראשונים בגדר חיוב זה.

ולכך חייב לבנות מחיצה, כדי שלא יסתכל אל תוך חצר חבירו.⁽⁸⁾

אך יש להוסיף, שבענין העקרוני של 'הרחקת נזיקין', נחלקו בו רבי יוסי ורבנן.⁽⁹⁾

לדעת רבי יוסי, אין המזיק צריך להרחיק את עצמו, אלא אם כן הוא מזיק ב'גיריה דיליה', כלומר, שמיד עם הנחת המזיק נוצר ההיזק, כאדם הזורק חץ שמזיק מיד.⁽¹⁰⁾ אך אם ההיזק נוצר רק לאחר זמן, מותר לו להניח ברשותו את הדבר המזיק, ועל הניזק להרחיק את עצמו.

ולפי זה, כתבו הראשונים,⁽¹¹⁾ שגם היזק ראייה נחשב כ'גיריה דיליה', שכן מיד שהאדם מסתכל לחצר חבירו, בה בשעה ניזוק חבירו. ולכך, אף רבי יוסי, הסובר שלגבי הרחקת נזיקין על הניזק להרחיק עצמו, מודה הוא בהיזק ראייה, שעל המזיק להרחיק עצמו, כשם שמודה רבי יוסי בנוקים המוגדרים כ'גיריה דיליה'.

ומדברי הראשונים יש ללמוד, ש'היזק ראייה' יסודו הוא מדין הרחקת נזיקין, שהרי הראשונים דימו את היזק הראייה לענין הרחקת נזיקין. אך עיין להלן, שנבאר, שמדברי הרא"ש מבואר שאין היזק ראייה דומה לדיני הרחקת נזיקין.

11. ר"י מיגאש להלן ו. ב. רמב"ן להלן יח ב, אך ע"י ברמ"א חו"מ סימן קנ"ד סעיף י"ז בשם יש אומרים.

12. כך כתב האבן האזל, אבל הרמב"ן להלן נט א כתב, שאי אפשר לאדם להשמר מלהסתכל בחצר חבירו.

8. דברים אלו אמורים רק לבאר את עצם חיוב המחיצה, אבל פרטי בניית הכותל ומקום בנייתו הם מתקנת חכמים, ומדאורייתא די במחיצה שאינה שוה אלא זוו אחד בלבד.

9. בתחילת פרק 'לא יחפור'.

10. על פי פירוש רש"י להלן כב ב, אך ע"י בתוס' שם.